

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 129/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Β΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 28^{ης} Νοεμβρίου 2024

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Αικατερίνη Γρηγορίου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλής Αγγέλου, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Νικόλαος Πατηνιώτης, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Δημήτριος Καμάρης, Διονύσιος Κολοβός, Θωμάς Καζάκος, Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Σταυρούλα Μπανάκου, Βασιλεία Πελέκου, Σπυρίδων Κουλούρης, Αγγελική Αναστοπούλου, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Αλεξάνδρα Δημητρακοπούλου, Χρήστος Κοραντζάνης, Δέσποινα Γάκη, Παντελεήμων Παπαδάκης, Σοφία Διαμαντοπούλου, Αφροδίτη Καρούκη, Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Σοφία Καρυτινού, Ουρανία Μενδρινού, Άννα Πρεβενά και Μαριέττα Βλαχοπάνου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Άννα Πρεβενά, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. 1000.0/55930/24/30.7.2024 έγγραφο του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Γραφείο Υπουργού.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται: α) Αν νομικά πρόσωπα (όπως ενδεικτικά οι επιχειρήσεις “Τ.Π.Π. Α.Ε.”, “Ε.Φ.Ε.Ε.Σ. Σ.Α.” και “Ν.Χ. Α.Ε.”), στα οποία ο οικείος φορέας διαχείρισης έχει υποπαραχωρήσει εγκαταστάσεις εντός της λιμενικής περιοχής αρμοδιότητάς του για την άσκηση ναυπηγικών / ναυπηγοεπισκευαστι-

κών δραστηριοτήτων, υπάγονται στον ορισμό του άρθρου 2 παρ. 1 περ. ιθ' της Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, και αν τα εν λόγω νομικά πρόσωπα δύνανται να εισπράττουν λιμενικά τέλη παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορέων πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, σε εφαρμογή της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω Κ.Υ.Α.,

β) Αν επιχειρήσεις, στις οποίες έχουν υποπαραχωρηθεί από την «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.»(ΟΛΠ Α.Ε.), χώροι που βρίσκονται εντός της λιμενικής περιοχής, της οποίας είναι φορέας διαχείρισης δυνάμει Σύμβασης Παραχώρησης από το Ελληνικό Δημόσιο, δύνανται να καταρτίζουν ξεχωριστό σχέδιο παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της ως άνω (3122.3-15/71164/30.9.2021) Κ.Υ.Α., ή οφείλουν να υπαχθούν στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων της ΟΛΠ Α.Ε. και

γ) Αν οι φορείς διαχείρισης λιμένων (όπως ενδεικτικά η ΟΛΠ Α.Ε.) δύνανται να συμπεριλαμβάνουν στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων, που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς τους, απόβλητα που προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία/ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες και απόβλητα που προέρχονται από επιχειρήσεις ναυαγιαίρεσης–απορρύπανσης.

Ιστορικό

1. Το παραπάνω ερώτημα υποβλήθηκε προς το Γραφείο Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, με το με αριθμό πρωτ. 1000.0/55930/24/30.7.2024 έγγραφο του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

2. Επί του ερωτήματος αυτού εκδόθηκε η με αριθμό 106/2024 γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος Ν.Σ.Κ., με την οποία το Τμήμα γνωμοδότησε ως εξής:

α) Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος, ότι οι επιχειρήσεις, στις οποίες έχει υποπαραχωρηθεί από την ΟΛΠ Α.Ε. χώρος εντός της δικαιοδοσίας της, για την λειτουργία επιχειρήσεων ναυπηγοεπισκευής, δεν έχουν την ιδιότητα του φορέα διαχείρισης λιμένα και, συνεπώς, δεν δύνανται να εισπράττουν λιμενικά τέλη παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών

Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ομόφωνα),

β) Επί του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος, ότι οι επιχειρήσεις ναυπηγοεπισκευής δεν έχουν αρμοδιότητα διαχείρισης των λειτουργικών αποβλήτων των πλοίων, που παραμένουν προς επισκευή στον χώρο που τους έχει παραχωρηθεί προς άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, αλλά περιλαμβάνονται στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων του φορέα διαχείρισης. Για τα απόβλητα της ναυπηγοεπισκευής των ιδιωτικών ναυπηγείων, ειδικότερα, οι εν λόγω επιχειρήσεις έχουν ευθύνη τήρησης της νομοθεσίας περί αποβλήτων (ομόφωνα), και

γ) Επί του τρίτου σκέλους του ερωτήματος, ότι η ΟΛΠ Α.Ε., κατά την σύνταξη σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων πλοίων, περιλαμβάνει προβλέψεις για την περαιτέρω διαχείριση και των αποβλήτων ναυαγιαίρεσης-απορρύπανσης και επισκευής πλοίων (ομόφωνα), και, περαιτέρω, η ρύθμιση και των ανωτέρω αποβλήτων (ναυαγιαίρεσης -απορρύπανσης και επισκευής πλοίων), με το σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων Πλοίων είναι αναγκαία για τον έλεγχο από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος στον λιμένα Πειραιά, δεδομένου ότι η ΟΛΠ Α.Ε. είναι υποχρεωμένη να συγκεντρώσει και να παραλάβει, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής της ευθύνης και των όρων της Σύμβασης Παραχώρησης, ως αποκλειστικού φορέα διαχείρισης του λιμένα, κάθε είδος αποβλήτων πλοίων, που ελλιμενίζονται στον χώρο αρμοδιότητας του λιμένα Πειραιά, με δέσμευση των υπευθύνων του πλοίου να παραδώσουν αποκλειστικά κάθε είδος αποβλήτων στην ΟΛΠ Α.Ε. ή τον νόμιμο ανάδοχό της και τούτο ανεξαρτήτως της ευθύνης άλλων οικονομικών φορέων (κατά πλειοψηφία).

3. Κατόπιν των προαναφερθέντων και λόγω της ιδιαίτερης σπουδαιότητας του ζητήματος του τρίτου σκέλους του ερωτήματος αποφασίσθηκε, ομόφωνα, η παραπομπή του σκέλους αυτού στην Τακτική Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατ' άρθρο 7 παρ. 4 περ. δ' του Οργανισμού του (ν. 4831/2021).

Νομοθετικό πλαίσιο

4. Στο άρθρο 24 παρ.1 του ισχύοντος Συντάγματος, ορίζεται ότι: *«Άρθρο 24.1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει*

υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...».

5. Στις διατάξεις των άρθρων 1,2 και στον Κανονισμό I του Παραρτήματος V του ν. 1269/82 «Κύρωση ΔΣ MARPOL 73/78 - πρόληψη ρύπανσης θάλασσας από πλοία 1973 και πρωτοκόλλου 1978» (Α'89), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρον 1. Γενικές υποχρεώσεις από τη Σύμβαση. (1) Τα Μέρη της Συμβάσεως αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν τις διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως και των Παραρτημάτων που συνδέονται με αυτή, για να αποφευχθεί η ρύπανση του θαλασσίου περιβάλλοντος από την απόρριψη επιβλαβών ουσιών ή αποβλήτων που περιέχουν τέτοιες ουσίες κατά παράβαση των διατάξεων της Συμβάσεως. (2)

Άρθρον 2. Ορισμοί. Για τους σκοπούς της παρούσης Συμβάσεως εκτός εάν άλλως ρητώς ορίζεται: 1. "Κανονισμοί" σημαίνουν τους Κανονισμούς που περιέχονται στα Παραρτήματα της παρούσης Συμβάσεως. 2...3...4....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΡΥΠΑΝΣΕΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ. Κανονισμός 1. Ορισμοί. Για την εφαρμογή του παρόντος Παραρτήματος: 1. "Απορρίμματα" είναι όλα τα είδη από τρόφιμα, οικιακά και λειτουργικά υπολείμματα, εξαιρουμένων των φρέσκων ψαριών ή τμημάτων αυτών, τα οποία παράγονται κατά την διάρκεια της κανονικής λειτουργίας του πλοίου, προοριζόμενα ν' απορριφθούν συνεχώς ή περιοδικώς, πλην των ουσιών εκείνων, που καθορίζονται ή αναφέρονται σε άλλα Παραρτήματα της παρούσης Συμβάσεως.».

6. Στις διατάξεις της Κ.Υ.Α. 8111.1/41/2009 των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής «Μέτρα και όροι για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων που παράγονται στα πλοία και καταλοίπων φορτίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 2007/71/ΕΚ οδηγίας. Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 3418/07/02 (ΦΕΚ 712 Β) κοινής υπουργικής απόφασης ...» ορίζονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 2. Ορισμοί. 1. Για τους σκοπούς της απόφασης αυτής νοούνται ως: Α.... Β. «σύμβαση MARPOL 73/78»: η διεθνής σύμβαση για την αποφυγή ρύπανσης της θάλασσας από πλοία, 1973, όπως τροποποιήθηκε με το σχετικό προς αυτή πρωτόκολλο του έτους 1978 και όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, Γ. «απόβλητα

που παράγονται στα πλοία»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των λυμάτων, και κατάλοιπα πλην των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία ενός πλοίου και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων I, IV και V της σύμβασης MARPOL, καθώς και τα συνδεόμενα με το φορτίο απορρίμματα, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL...».

7. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής ΕΕ με θέμα «Κατευθυντήριες Γραμμές για την ερμηνεία της οδηγίας 2000/59/ΕΚ σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου» (2016/C115/05 της 1ης Απριλίου 2016), αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«...Η Επιτροπή αξιολόγησε την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας με την πάροδο του χρόνου....2...3.ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ. 3.1 Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα απόβλητα από εργασίες επισκευής πλοίων δεν θα πρέπει να θεωρούνται «παραγόμενα στο πλοίο απόβλητα» κατά την έννοια της οδηγίας, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL. Ο ορισμός των «λειτουργικών αποβλήτων» στο παράρτημα V της σύμβασης MARPOL, ιδίως η αναφορά στην «κανονική συντήρηση και λειτουργία του πλοίου», αποκλείει τα απόβλητα που προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία επισκευής. Κατά συνέπεια, τα απόβλητα από τις εν λόγω δραστηριότητες αποτελούν κοινή ευθύνη του πλοίου και του επισκευαστικού ναυπηγείου, που θα πρέπει να προβούν στους απαραίτητους διακανονισμούς για την παράδοση και την περαιτέρω διαχείρισή τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα».

8. Στις διατάξεις των άρθρων 1,2 και 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 57/11/3.3.2017), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1. Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής.

1.... 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου* στ)....

Άρθρο 2. Ορισμοί.

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού...10) ως «συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου» νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· 11) ως «τέλη λιμενικών υπηρεσιών» νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας· 12) ως «σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας» νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών· 13) ως «πάροχος λιμενικών υπηρεσιών» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών· 14

Άρθρο 22. ...Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.».

9.Στις διατάξεις των παραγράφων 3, 15,16 του Προοιμίου και των άρθρων 2,7,22,24 της Οδηγίας 2019/883/ΕΕ, σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ (Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 151/16/7.6.2019), ορίζονται τα εξής:

«...3. Η διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία («σύμβαση MARPOL») προβλέπει γενικές απαγορεύσεις των απορρίψεων από πλοία στη θάλασσα, αλλά ρυθμίζει επίσης τους όρους υπό τους οποίους ορισμένοι τύποι αποβλήτων επιτρέπεται να απορρίπτονται στο θαλάσσιο περιβάλλον. Η σύμβαση MARPOL υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα μέρη να διασφαλίζουν την ύπαρξη επαρκών εγκαταστάσεων παραλαβής στους λιμένες.....15. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να είναι καθοριστικής σημασίας για την εφαρμογή της βασικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των κύριων περιβαλλοντικών αρχών στο πλαίσιο των λιμένων και της διαχείρισης των αποβλήτων από τα πλοία. Συγκεκριμένα, συναφείς πράξεις εν προκειμένω

είναι οι οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2008/56/EK και 2008/98/EK....16. Η οδηγία 2008/98/EK θέτει τις κύριες αρχές διαχείρισης των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και της ιεράρχησης των αποβλήτων, με την οποία δίνεται προτεραιότητα στην επαναχρησιμοποίηση και στην ανακύκλωση των αποβλήτων ως προς άλλες μορφές ανάκτησης και διάθεσης των αποβλήτων και απαιτείται η καθιέρωση συστημάτων χωριστής συλλογής των αποβλήτων. Επιπλέον, η έννοια της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού αποτελεί κατευθυντήρια αρχή της ενωσιακής νομοθεσίας για τα απόβλητα, βάσει της οποίας οι παραγωγοί είναι υπεύθυνοι για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων τους καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των προϊόντων αυτών. Οι υποχρεώσεις αυτές εφαρμόζονται επίσης στη διαχείριση των αποβλήτων από πλοία.....

Άρθρο 2. Ορισμοί.

Για το σκοπό της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: 1) «πλοίο»: ποντοπόρο σκάφος κάθε τύπου που λειτουργεί στο θαλάσσιο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των αλιευτικών σκαφών, και των σκαφών αναψυχής, των υδροπτερυγών, των αερόστρωμνων σκαφών, των καταδυόμενων και των πλωτών ναυπηγημάτων, 2) «σύμβαση MARPOL»: η διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία, στην επικαιροποιημένη της έκδοση, 3) «απόβλητα από πλοία»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά το δρομολόγιο πλοίου ή κατά τις εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης και καθαρισμού, και τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά το δρομολόγιο πλοίου ή κατά τις εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης και καθαρισμού, και τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων I, II, IV, V και VI της σύμβασης MARPOL, καθώς επίσης και τα απόβλητα που αλιεύονται παθητικά... Τα «απόβλητα από πλοία» που αναφέρονται στο σημείο 3) θεωρούνται απόβλητα κατά την έννοια του άρθρου 3 σημείο 1) της οδηγίας 2008/98/EK.

Άρθρο 7. Παράδοση αποβλήτων από πλοία.

1. Ο πλοίαρχος πλοίου που καταπλέει σε λιμένα της Ένωσης παραδίδει, προτού αποπλεύσει από τον εν λόγω λιμένα, όλα τα απόβλητά του που μεταφέρονται επί του πλοίου σε λιμενική εγκατάσταση παραλαβής σύμφωνα με

τους σχετικούς κανόνες απόρριψης που προβλέπονται στη σύμβαση MARPOL.

Άρθρο 22. Κατάργηση.

Η οδηγία 2000/59/ΕΚ καταργείται. Οι παραπομπές στην καταργούμενη οδηγία νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 24. Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο.

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως τις 28 Ιουνίου 2021. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων...».

10. Με τις διατάξεις των άρθρων 1-5, 7, 16 και 17 της Κ.Υ.Α. με αριθμό 3122.3-15/71164/2021 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/ΕΚ» των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής(Β΄4790), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων των άρθρων 1, 4, 5 και 9 του ν. 743/1977 (Α΄ 319), όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το π.δ. 55/1998 (Α΄ 58), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1. Σκοπός (Άρθρο 1 της Οδηγίας).

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος από τις αρνητικές συνέπειες των απορρίψεων αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν σε ελληνικούς λιμένες εξασφαλίζοντας παράλληλα την ομαλή λειτουργία της θαλάσσιας κυκλοφορίας με τη βελτίωση της διάθεσης και χρήσης επαρκών λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής και παράδοσης αποβλήτων στις εν λόγω εγκαταστάσεις, καθώς και η εναρμόνιση με τις διατάξεις της υπό στοιχεία (ΕΕ) 2019/883 Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 «σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ.

Άρθρο 2. Ορισμοί (Άρθρο 2 της Οδηγίας).

1. Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: α)..., β)..., γ) «απόβλητα από πλοία»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία του πλοίου ή κατά τις εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης και καθαρισμού, και τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων I, II, IV, V και VI της σύμβασης MARPOL, καθώς επίσης και τα απόβλητα που αλιεύονται παθητικά, δ) ... ιθ) «φορέας διαχείρισης λιμένων»: οποιοσδήποτε φορέας διαχειρίζεται τους λιμένες της περιοχής αρμοδιότητάς του (όπως ενδεικτικά Οργανισμοί Λιμένων Α.Ε., Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Γραφεία, Ο.Τ.Α., Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε., Ιδιωτικές Επιχειρήσεις). Στον όρο αυτόν περιλαμβάνονται και οι πάσης φύσης επιχειρήσεις που διαθέτουν ιδιωτικές παράκτιες εγκαταστάσεις στις οποίες καταπλέουν πλοία στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση, κ) «πάροχος υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων πλοίων στο οποίο έχουν ανατεθεί οι εν λόγω υπηρεσίες από τον φορέα διαχείρισης λιμένων για τα πλοία που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς του, κα)..., κβ) «αρμόδια Υπηρεσία»: η Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής,... 2. Τα «απόβλητα από πλοία» που αναφέρονται στην περ. γ' της παρ. 1, θεωρούνται απόβλητα κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 3 της Οδηγίας).

1. Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται: α) σε όλα τα πλοία, ανεξαρτήτως της σημαίας που φέρουν, τα οποία καταπλέουν ή λειτουργούν σε ελληνικό λιμένα, πλην των πλοίων που εκτελούν τις λιμενικές υπηρεσίες κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και πλην των πολεμικών πλοίων ή βοηθητικών σκαφών ή άλλων πλοίων που ανήκουν στο κράτος ή που τα εκμεταλλεύεται το κράτος και χρησιμοποιούνται προς το παρόν αποκλειστικά σε κυβερνητική μη εμπορική βάση· β) σε όλους τους ελληνικούς λιμένες, στους οποίους συνήθως καταπλέουν πλοία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του στοιχείου α). 2. Τα πλοία, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης αυτής παραδίδουν τα απόβλητα που παράγονται στα πλοία αυτά και τα κατάλοιπα φορτίου κατά τρόπο σύμφωνο με την

απόφαση αυτή στο βαθμό που αυτό είναι ευλόγως εφικτό και κατά τα προβλεπόμενα στα σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων του άρθρου 5 της παρούσας.

Άρθρο 4. Λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής (Άρθρο 4 της Οδηγίας).

1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων εξασφαλίζουν τη διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής για όλα τα είδη των αποβλήτων, επαρκών για την κάλυψη των αναγκών των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως τον λιμένα, χωρίς να προκαλείται αδικαιολόγητη καθυστέρηση των πλοίων. Οι φορείς διαχείρισης εξακολουθούν να έχουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 41 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει....

Άρθρο 5. Σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων (Άρθρο 5 της Οδηγίας).

1. Για τις ως άνω λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων καταρτίζεται και εφαρμόζεται για κάθε λιμένα συμπεριλαμβανομένου του αγκυροβολίου, με μέριμνα και ευθύνη του φορέα διαχείρισης αυτού, κατάλληλο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, το οποίο ονομάζεται στο εξής χάριν συντομίας «σχέδιο», κατόπιν διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ιδίως με τους χρήστες του λιμένα και τους εκπροσώπους αυτών, τους ΟΤΑ α' βαθμού και τα εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, με γνώμονα τις απαιτήσεις των άρθρων 4, 6, 7 και 12 και του Παραρτήματος Ι... 2... 3... 4...

5. Τα σχέδια καταρτίζονται με ευθύνη των φορέων διαχείρισης λιμένων και υποβάλλονται μετά την έγκρισή τους από το αρμόδιο όργανο του φορέα διαχείρισης, σε ηλεκτρονική μορφή (FlashDisk), στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθώς και στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφέρειας, προκειμένου να γνωμοδοτήσουν επί αυτών..... Η έγκριση του σχεδίου, πραγματοποιείται, με απόφαση 6. Μετά την έγκριση του σχεδίου, ο φορέας διαχείρισης λιμένα προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την υλοποίησή του. 7. Η έγκριση των σχεδίων ισχύει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το οποίο ορίζεται στην εγκριτική απόφαση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) χρόνια.....8.....

Άρθρο 7. Παράδοση αποβλήτων από πλοία (Άρθρο 7 της Οδηγίας).

1. Ο πλοίαρχος πλοίου που καταπλέει σε ελληνικό λιμένα, παραδίδει προτού αποπλεύσει από τον εν λόγω λιμένα, όλα τα απόβλητα του πλοίου σε λιμενική

εγκατάσταση παραλαβής σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες απόρριψης που προβλέπονται στη σύμβαση MARPOL. 2.3.....

Άρθρο 16. Συνοδευτικά μέτρα.

1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων: α...β. λαμβάνουν μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας, ..., γ..., δ..., ε..., στ. μεριμνούν για την έγκαιρη εκπόνηση και υποβολή στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, ..., ζ. εξασφαλίζουν την διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου κατάλληλων να καλύψουν τις ανάγκες των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως το λιμένα χωρίς να δημιουργούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις των πλοίων και μεριμνούν ώστε οι εργασίες παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων να πραγματοποιούνται με βάση τις ισχύουσες περιβαλλοντικές και τελωνειακές διατάξεις, χωρίς να δημιουργούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στα πλοία, ενώ το σύνολο του εξοπλισμού και των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν πληρούν τις ισχύουσες προδιαγραφές και να είναι εφοδιασμένα με τις απαιτούμενες κατά περίπτωση άδειες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,.....

Άρθρο 17. Παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων πλοίων και πετρελαιοειδών καταλοίπων φορτίου από δεξαμενόπλοια (σλέπια), βυτιοφόρα και πλωτές ευκολίες υποδοχής. 1. Η παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων από δεξαμενόπλοια (σλέπια) ή άλλα κατάλληλα αδειοδοτημένα οχήματα και πλωτές ευκολίες υποδοχής γίνεται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τα μέτρα ασφαλείας των Κανονισμών Λιμένων που ισχύουν. 2.....».

11. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 3 του ν. 4404/2016 «Για την κύρωση της από 24 Ιουνίου 2016 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 13 Φεβρουαρίου 2002 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς ΑΕ και άλλες διατάξεις» (Α' 126), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1. 1. Κύρωση της Σύμβασης Παραχώρησης. Α. Κυρώνεται και αποκτά ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής, η από 24 Ιουνίου 2016 σύμβαση, που τιτλοφορείται «Σύμβαση Παραχώρησης σχετικά με τη

Χρήση και την Εκμετάλλευση Ορισμένων Χώρων και Περιουσιακών Στοιχείων εντός του Λιμένος Πειραιώς» και η οποία συνήφθη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.», η οποία κρίνεται συμφέρουσα και επωφελής για το Ελληνικό Δημόσιο.Επειδή: (Α).... (Ι) Το Ελληνικό Δημόσιο αναγνωρίζει το δικαίωμα του ΟΛΠ να λειτουργεί κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του ως εμπορική κερδοσκοπική εταιρεία, με την επιφύλαξη των όρων που παρατίθενται πληρέστερα στην παρούσα Σύμβαση. ΙΑ. ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ: 1....2. 2.1. Δυνάμει του άρθρου 2 του Νόμου 4150/2013 (ΦΕΚ Α' 102/29.4.2013), όπως ισχύει, ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής είναι αρμόδιος να επιβλέπει όλες τις πτυχές της διαχείρισης, τις δραστηριότητες και τις λειτουργίες του Λιμένα Πειραιά και του ΟΛΠ.2.6. Ο ΟΛΠ θα έχει την αποκλειστική ευθύνη και υποχρέωση, με δική του δαπάνη, να μεριμνά για ... την αποκομιδή απορριμμάτων και αποβλήτων εντός της περιοχής που περιλαμβάνει τα Στοιχεία της Παραχώρησης εντός του Λιμένα Πειραιά...3..... 4. 4.1. Με την παρούσα, το Ελληνικό Δημόσιο χορηγεί στον ΟΛΠ το αποκλειστικό δικαίωμα κατοχής, χρήσης, διαχείρισης, συντήρησης, βελτίωσης και εκμετάλλευσης των Στοιχείων Παραχώρησης (το Δικαίωμα) καθ' όλη τη Διάρκεια Παραχώρησης (όπως ορίζεται στο Άρθρο 4.5), με την επιφύλαξη των όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στην παρούσα Σύμβαση.4.2, το Δικαίωμα θα επιτρέπει, ενδεικτικά, στον ΟΛΠ: (α)(ζ) να συνάπτει υποπαραχωρήσεις προς τρίτα μέρη σύμφωνα με και με την επιφύλαξη των όρων και προϋποθέσεων, όπως παρατίθενται στο Άρθρο 12, η).... (θ) να εισπράττει όλα τα έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των Λιμενικών Τελών) που απορρέουν από την εκμετάλλευση του Δικαιώματος.....,11.2. Οι Παρεπόμενες Υπηρεσίες για τις οποίες υπέχει υποχρέωση ο ΟΛΠ περιλαμβάνουν, ειδικότερα: (α)... (ι) την υποδοχή απορριμμάτων που προέρχονται από τα σκάφη, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικά, της υποδοχής ιλύος και αποβλήτων πετρελαίου, της απόρριψης λυμάτων και της απομάκρυνσης απορριμμάτων, όπως επίσης και της υποδοχής και διαχείρισης των καταλοίπων φορτίου (ια)... 11.3 Για όλες τις άλλες υπηρεσίες που θα πραγματοποιούνται συνήθως και θα παρέχονται σε λιμένα (συμπεριλαμβανομένων ναυπηγοεπισκευαστικών υπηρεσιών και δεξαμενισμού), ο ΟΛΠ θα προάγει γενικώς τον ανταγωνισμό....

Άρθρο 2. Κρατική εποπτεία. 1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης Παραχώρησης, η «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» ενεργεί ως διαχειριστική αρχή του Λιμένα Πειραιά και ως πάροχος ολοκληρωμένων λιμενικών υπηρεσιών εντός του Λιμένα Πειραιά. 2.....

Άρθρο 3. Χερσαία Λιμενική Ζώνη. 1. Το δικαίωμα που χορηγείται στην «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» κατά παραχώρηση και σύμφωνα με την κυρούμενη Σύμβαση Παραχώρησης, δεν απονέμει ούτε εκχωρεί σε αυτήν ή σε οποιονδήποτε από τους υφισταμένους ή μελλοντικούς διαδόχους της οποιαδήποτε εμπράγματα δικαιώματα επί της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης του Λιμένα Πειραιά, ούτε επιδρά στη φύση της τελευταίας ως περιουσιακού στοιχείου κυριότητας του Δημοσίου ευρισκόμενου σε κοινή χρήση. 2.....».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη της Ολομέλειας, συνάγονται τα ακόλουθα:

12. Με το άρθρο πρώτο του ν. 1269/1982 (Α' 89) κυρώθηκε και απέκτησε την κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ισχύ η Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία που υπογράφηκε στο Λονδίνο την 2.11.1973 με τα συνημμένα σ' αυτή Παραρτήματα, Πρωτόκολλα και Προσαρτήματα, όπως και το αναφερόμενο στην ως άνω Σύμβαση Πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 12.7.1978 με τα συνημμένα σ' αυτό Παραρτήματα και Προσαρτήματα (Σύμβαση MARPOL 73/78). Με την Οδηγία 2000/59/ΕΚ ρυθμίστηκαν θέματα σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, με σκοπό τον περιορισμό της απόρριψης στη θάλασσα αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, ώστε να ενισχυθεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (άρθρο 1). Στο άρθρο 2 της εν λόγω Οδηγίας ορίζονται ως «απόβλητα από πλοία» όλα τα απόβλητα που παράγονται κατά τη λειτουργία ενός πλοίου και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων I, IV και V της σύμβασης MARPOL, καθώς και τα συνδεδεμένα με το φορτίο απορρίμματα, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL.

13. Σύμφωνα με τη σχετική Ανακοίνωση της Επιτροπής, με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας 2000/59/EK¹⁴ σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαπέντε ετών, η Επιτροπή αποφάσισε, για λόγους διαφάνειας και ασφάλειας δικαίου, να ερμηνεύσει ορισμένες από τις βασικές διατάξεις της Οδηγίας. Με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1.4.2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, τις έννοιες «κατάλοιπα φορτίου», «λειτουργικά απόβλητα πλοίου», «απόβλητα από εργασίες επισκευής». Έτσι, επισημαίνεται με τις εν λόγω κατευθυντήριες οδηγίες, ότι τα απόβλητα από εργασίες επισκευής σε δεξαμενές πλοίων δεν θα πρέπει να θεωρούνται «παραγόμενα στο πλοίο απόβλητα» κατά την έννοια της οδηγίας, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL. Ο ορισμός των «λειτουργικών αποβλήτων» στο παράρτημα V της σύμβασης MARPOL, ιδίως η αναφορά στην «κανονική συντήρηση και λειτουργία του πλοίου», αποκλείει τα απόβλητα που προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία επισκευής. Κατά συνέπεια, τα απόβλητα από τις εν λόγω δραστηριότητες αποτελούν κοινή ευθύνη του πλοίου και του επισκευαστικού ναυπηγείου, που θα πρέπει να προβούν στους απαραίτητους διακανονισμούς για την παράδοση και την περαιτέρω διαχείρισή τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα»¹ (Βλ. Κεφ. 3 Ανακοίνωσης της Επιτροπής, «Παράδοση των αποβλήτων πλοίων, υπό 3.2. Υποχρεωτική παράδοση όλων των αποβλήτων»).

14. Η Οδηγία 2000/59/ΕΕ καταργήθηκε με το άρθρο 22 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ*» (L 151/7.6.2019), ενώ με το άρθρο 24 της Οδηγίας αυτής

¹Ιδίως την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα (2008/98/ΕΚ), και τον ήδη ισχύοντα ν.4819/2021 (Α΄129).

ορίστηκε ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές πράξεις για να συμμορφωθούν προς την οδηγία έως τις 28 Ιουνίου 2021.

15. Στο εσωτερικό δίκαιο, κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 1, 4, 5 και 9 του ν. 743/1977, της Οδηγίας 2000/59/EK και της τροποποιητικής αυτής οδηγίας 2007/71/EK, εκδόθηκε η Κ.Υ.Α. 8111.1/41/2009 των Υπουργών Εσωτερικών - Οικονομίας και Οικονομικών-Ανάπτυξης – Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων –Εμπορικής Ναυτιλίας. Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (Β'412), με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 2000/59/EK στις οποίες περιλαμβάνεται, πλην άλλων, η επιβολή υποχρέωσης στους φορείς διαχείρισης των λιμένων των κρατών-μελών να παρέχουν λιμενικές ευκολίες στα πλοία για την παράδοση των αποβλήτων που παράγονται κατά τη λειτουργία τους ή που αποτελούν κατάλοιπα του φορτίου τους.

16. Εν συνεχεία, με την Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/2021 των Υπουργών Οικονομικών-Ανάπτυξης και Επενδύσεων-Περιβάλλοντος και Ενέργειας-Εσωτερικών-Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Β' 4790), που εκδόθηκε για την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2019/883/ΕΕ, καταργήθηκε η Κ.Υ.Α. 8111.1/41/2009. Στο άρθρο 5 της ισχύουσας ήδη Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/2021 προβλέπεται ότι για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων, οι οποίες, κατά το άρθρο 4 της ίδιας κοινής υπουργικής απόφασης, είναι επαρκείς για όλα τα είδη των αποβλήτων με μέριμνα των φορέων διαχείρισης λιμένων, καταρτίζεται και εφαρμόζεται για κάθε λιμένα συμπεριλαμβανομένου του αγκυροβολίου, με μέριμνα και ευθύνη του φορέα διαχείρισης του εν λόγω λιμένα, κατάλληλο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, κατόπιν διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

17. Τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων αποτελούν γενική αρχή στο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διαδικασία παράδοσης και παραλαβής αποβλήτων πλοίων, στα οποία περιλαμβάνονται και επικίνδυνα απόβλητα, ενέχει περιβαλλοντικούς κινδύνους, οι οποίοι, με βάση την αρχή της προφύλαξης και της αποτελεσματικότητας, επιβάλλουν τον σχεδιασμό της σχετικής διαδικασίας για την αποτροπή ενδεχόμενου κινδύνου για το περιβάλλον πριν ακόμα εμφανισθεί ο κίνδυνος αυτός αλλά και τη λήψη

μέτρων σε περίπτωση που τελικά ο κίνδυνος επέλθει (https://www.eracomm.eu/introduction_eu_environmental_law/Ειδικές_αρχές)².

18. Θεμελιώδης αρχή του δικαίου των αποβλήτων είναι ότι απαγορεύεται η εγκατάλειψη, η απόρριψη ή η ανεξέλεγκτη διαχείριση αυτών (European Commission, Εισαγωγή στο Δίκαιο Περιβάλλοντος της ΕΕ, Ενότητα 8, Είδη υποχρεώσεων, εργασίες διαχείρισης αποβλήτων, ευθύνες διαχείρισης αποβλήτων, https://www.eracomm.eu/introduction_eu_environmental_law/el/index.html).

Όπως προαναφέρθηκε, η ευρωπαϊκή νομοθεσία (άρθρο 24 Οδηγίας 883/2019 για τα λειτουργικά απόβλητα πλοίων, και αντίστοιχα άρθρο 8 Οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98 για τις λοιπές κατηγορίες αποβλήτων) προβλέπει τη λήψη νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων για να εξασφαλίζουν την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας από παραγωγούς και κατόχους αποβλήτων. Τέτοιο μέτρο αποτελεί το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων, το οποίο συνιστά έναν από τους κύριους μηχανισμούς εφαρμογής των απαιτήσεων της οδηγίας σε επίπεδο λιμένα (βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής-Κατευθυντήριες Γραμμές για την ερμηνεία της οδηγίας 2000/59, παρ.2.2), εκπονείται δε υπό την μορφή ενός ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδίου.

19. Ενόψει των ανωτέρω παραδοχών, μετά τη συζήτηση που διεξήχθη μεταξύ των μελών της Ολομέλειας, επί του τρίτου σκέλους του ερωτήματος, σχετικά με τη δυνατότητα συμπερίληψης στο περιεχόμενο του σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου των αποβλήτων από απορρύπανση, ναυαγιαίρεση και εργασίες επισκευής σε ναυπηγεία-ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες, διατυπώθηκαν δύο (2) γνώμες:

20. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τους: Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ., Νικόλαο Καραγιώργη, Αικατερίνη Γαλάνη, Θεόδωρο Ράπτη, Δημήτριο Καμάρη, Διονύσιο Κολοβό, Θωμά Καζάκο, Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Βασιλεία Πελέκου, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Αλεξάνδρα Δημητρακοπούλου, Χρήστο Κοραντζάνη, Σοφία Διαμαντοπούλου, Αφροδίτη Καρούκη, Άννα Πρεβενά και Μαριέττα Βλαχοπάνου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψήφοι 20**), ο ορισμός των “λειτουργικών αποβλήτων” στο

²Βλ. και ΣτΕ 938/2024 με την οποία γίνεται δεκτό ότι η έλλειψη σχεδίων παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων παραβιάζει τις διατάξεις των άρθρων 4 και 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΕ.

παράρτημα V της διεθνούς σύμβασης MARPOL, και ιδίως η αναφορά στην “κανονική συντήρηση και λειτουργία του πλοίου”, καθώς και ο ορισμός των αποβλήτων από πλοία στην ενωσιακή νομοθεσία (άρθρο 2 παρ.1 περ. α΄ της 2019/883 Οδηγίας), αποκλείει τα απόβλητα, τα οποία προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία. Η Επιτροπή ΕΕ με τις Κατευθυντήριες οδηγίες της 2000/59 Οδηγίας είναι της γνώμης, ότι τα απόβλητα από εργασίες επισκευής πλοίων δεν θα πρέπει να θεωρούνται “παραγόμενα στο πλοίο απόβλητα”, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL, αποτελούν δε κοινή ευθύνη του πλοίου και του επισκευαστικού ναυπηγείου, που πρέπει να προβούν στους απαραίτητους διακανονισμούς για την παράδοση και την περαιτέρω διαχείρισή τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία. Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι ενωσιακές διατάξεις περί αποβλήτων πλοίων και Σχεδίου Διαχείρισης αυτών (άρθρα 1 και 5 της Οδηγίας 2019/883), συνιστούν ειδικό ρυθμιστικό πλαίσιο, έναντι του οποίου δεν είναι επιτρεπτή η ερμηνεία εθνικών διατάξεων με τρόπο προδήλως αντίθετο (πρβλ. ΣτΕ 2258/2022 σκ.13).

21. Η ως άνω ερμηνευτικού χαρακτήρα Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποσκοπεί στην πληρέστερη κατανόηση και προβλεψιμότητα του τεθειμένου δικαίου, το οποίο συνοδεύει, από την ερμηνεία δε αυτή, γίνεται δεκτό ότι είναι δυνατή η απόκλιση από προκαθορισμένο κανόνα για να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα μιας κατάστασης ή ενός φορέα, μόνο όμως υπό την προϋπόθεση ότι η απόκλιση αιτιολογείται επακριβώς (Ε. Πρεβεδούρου, Ο Δικαστικός έλεγχος του ήπιου δικαίου από τον Δικαστή της Ένωσης, σε: Ίδρυμα Καλλιόπης Κούφα, Η ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή έννομη τάξη, τόμ. 1, 2023, αρ. περιθ. 89 επ.).

22. Το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει του δικαίου των κρατών μελών και απαιτεί από όλα τα όργανα των κρατών μελών να εφαρμόζουν πλήρως τις διάφορες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου. Επομένως, τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ενωσιακού δικαίου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε αλλαγή της καθιερωμένης νομολογίας, όπου είναι απαραίτητο, εάν βασίζεται σε ερμηνεία του εσωτερικού δικαίου που είναι ασυμβίβαστη με τους στόχους μιας οδηγίας (υπόθεση C-441/14 DI, σκ. 33).

23. Η προσαρμογή του ημεδαπού δικαίου προς πράξεις οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εν προκειμένω δε προς οδηγίες, στοιχεί και προς τη φύση των οδηγιών αυτών, οι οποίες δεσμεύουν μεν το κράτος μέλος ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, καταλείπουν, όμως, σ' αυτό την ευχέρεια επιλογής του τρόπου και των μέσων επίτευξης του αποτελέσματος (ΣΤΕ 2075/2018 σκ. 9).

24. Περαιτέρω, η ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα αποτελεί τομέα του οποίου η ανάπτυξη στα όρια της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης Περάματος - Σαλαμίνας, προβλέπεται και στη Σύμβαση Παραχώρησης (Βλ. άρθρο 11.3 Σύμβασης Παραχώρησης: «...11.3 Για όλες τις άλλες υπηρεσίες που θα πραγματοποιούνται συνήθως και θα παρέχονται σε λιμένα (συμπεριλαμβανομέ-νων ναυπηγοεπισκευαστικών υπηρεσιών και δεξαμενισμού), ο ΟΛΠ θα προάγει γενικώς τον ανταγωνισμό...»). Επομένως, και στον συγκεκριμένο τομέα, ως προς τις δραστηριότητες που συνδέονται αναγκαία με αυτόν, και η ειδική περί ΟΛΠ Α.Ε. νομοθεσία και το ισχύον συμβατικό πλαίσιο περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας και του ανταγωνισμού.

25. Τα ανωτέρω προκύπτουν και από τους όρους της από 24.6.2016 Σύμβασης Παραχώρησης που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.4404/2016 και ειδικότερα από το άρθρο 5 παρ.2, όπου προβλέπεται ρητά ότι η ΟΛΠ Α.Ε. θα εκπληρώνει τις απορρέουσες από την παρούσα Σύμβαση υποχρεώσεις της σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και διατάγματα γενικής εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973, Α' 261), του ν. 2971/2001 (Α' 285), του ν. 3622/2007 (Α' 281) και του ν. 4150/2013 (Α' 102), των εφαρμοστέων νόμων περί υγείας, ασφάλειας και περιβάλλοντος. Από τη γενική μεν, αλλά σαφή αναφορά στις υποχρεώσεις της ΟΛΠ Α.Ε., καθόσον αφορά στην υπαγωγή της κυρωθείσας με το ν. 4404/2016 ως άνω Σύμβασης Παραχώρησης του λιμένα Πειραιά στην εθνική και κοινοτική νομοθεσία περί προστασίας του περιβάλλοντος, συνάγεται πλέον, ότι η διαχείριση αποβλήτων πρέπει να είναι σύμφωνη και προς τις προπαρατιθέμενες Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής της Ε.Ε., καθόσον αφορά ειδικά τα απόβλητα που προέρχονται από επιχειρήσεις επισκευής πλοίων (Γνωμ. ΝΣΚ 28/2022, Δ' Τμ., αποδεκτή).

26. Εξάλλου, σύμφωνα με τους όρους των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) των ναυπηγείων, στα οποία αφορά το ερώτημα, ο φορέας λειτουργίας της δραστηριότητας πρέπει να διαθέτει σε ισχύ συμβάσεις με νομίμως αδειοδοτημένους φορείς/εταιρείες για την παραλαβή των αποβλήτων και να παρακολουθεί την περαιτέρω διαχείρισή τους. Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από τους όρους της από 24.6.2016 κυρωθείσας με νόμο Σύμβασης Παραχώρησης, καθόσον δεν υφίσταται σχετικό δικαίωμά της ΟΛΠ Α.Ε. και μάλιστα αποκλειστικό, το οποίο η ίδια μπορεί στη συνέχεια να ρυθμίσει στο Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, αλλά υποχρέωσή της, επιβαλλόμενη για σκοπούς προστασίας του περιβάλλοντος, χωρίς αποκλειστική αρμοδιότητα (με αποκλεισμό δικαιωμάτων τρίτων), όπως έγινε δεκτό και από τη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων ως προς τα απόβλητα επισκευής (ΡΑΛ 180/2020). Περαιτέρω, ο φορέας εκμετάλλευσης της ναυπηγοεπισκευαστικής δραστηριότητας είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των αποβλήτων, που προκύπτουν κατά την εκτέλεση των ναυπηγοεπισκευαστικών εργασιών, ο οποίος και επιλέγει τον φορέα διαχείρισης των αποβλήτων, ο δε φορέας διαχείρισης του λιμένα υποχρεούται να παραλαμβάνει απόβλητα, που τυχόν του παραδοθούν από το φορέα της εκμετάλλευσης, εφόσον τούτο υπαγορεύεται από τις ειδικότερες περιβαλλοντικές συνθήκες (ΣΤΕ 2964/2020).

27. Επομένως, ως προς τη διαχείριση των αποβλήτων των ιδιωτικών ναυπηγείων ο υπεύθυνος της επιχείρησης από κοινού με τον κύριο του πλοίου θα επιλέξουν περαιτέρω τον αδειοδοτημένο πάροχο, στον οποίο θα παραδοθούν τα απόβλητα προς περαιτέρω διαχείριση. Στο πλαίσιο της υποχρέωσής του αυτής ο φορέας διαχείρισης του λιμένα περιλαμβάνει προβλέψεις στο Σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων για την περαιτέρω διαχείριση των αποβλήτων ναυαγιαίρεσης-απορρύπανσης και επισκευής πλοίων, για την περίπτωση που τυχόν του παραδοθούν από τον κύριο του πλοίου ή τον φορέα της δραστηριότητας.

28. Τυχόν υποχρέωσή τους να τα παραδώσουν στην ΟΛΠ Α.Ε. θα αποτελούσε υπέρμετρη δέσμευση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, που απορρέει από το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα της προσωπικότητας, και μάλιστα χωρίς ο περιορισμός αυτός να εξυπηρετεί κάποιο δημόσιο σκοπό, δεδομένου ότι στην περίπτωση των μη λειτουργικών

αποβλήτων πλοίων, η προστασία του περιβάλλοντος εξυπηρετείται και με τη συλλογή και περαιτέρω διαχείριση των αποβλήτων της ναυπηγοεπισκευής σε αδειοδοτημένο πάροχο, χωρίς παρέμβαση στην επιχειρηματική δράση, πέραν του αναγκαίου ελέγχου, ότι τα απόβλητα αυτά πράγματι έχουν συλλεχθεί προς περαιτέρω παράδοση και επεξεργασία. Κατά συνέπεια, η πρόβλεψη της ΟΛΠ Α.Ε. στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων (ως περιβαλλοντικού μηχανισμού με το οποίο δεν ρυθμίζονται περιουσιακής φύσης δικαιώματα), του τρόπου παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων ναυπηγοεπισκευής, αποτελεί μορφή αυξημένης περιβαλλοντικής ευθύνης και πρόληψης (για την οποία μάλιστα τελεί υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κατ' άρθρα 2.1 της Σύμβασης Παραχώρησης, 1 π.δ. 13/2018) και έχει εφαρμογή στα απόβλητα των ιδιωτικών ναυπηγείων, τα οποία θα κληθεί να παραλάβει και να διαχειριστεί περαιτέρω, δεν παράγει όμως δέσμευση προς τα ιδιωτικά ναυπηγεία να παραδίδουν τα μη λειτουργικά απόβλητά τους στην ΟΛΠ Α.Ε. (βλ.ΣτΕ 2964/2020 σκ. 9, 12, 16, ΠολΠρΠειρ 4644/2018). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου το αυτό ισχύει, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 2964/2020 σκ.18) και για τα απόβλητα απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, για τα οποία ομοίως η ΟΛΠ Α.Ε. περιλαμβάνει ρυθμίσεις στο προς έγκριση σχέδιο, καθόσον υποχρεούται να τα παραλάβει, μόνον εφόσον κληθεί προς τούτο, αφού δεν υφίσταται δέσμευση των υπεύθυνων για το πλοίο ως προς τον επιλεγόμενο από αυτούς πάροχο.

29. Ενόψει των ανωτέρω, νομίμως περιλαμβάνονται στο προς έγκριση σχέδιο όροι παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων αυτών των ειδικών κατηγοριών «μη λειτουργικών» αποβλήτων, από ναυαγιαίρεση, απορρύπανση και επισκευή πλοίων, καθόσον ο εν λόγω φορέας έχει υποχρέωση παραλαβής και αυτών των αποβλήτων σε περίπτωση που κληθεί προς τούτο από τον υπεύθυνο προς τούτο κύριο του πλοίου ή του επισκευαστικού ναυπηγείου και, επομένως, έχει αντίστοιχη υποχρέωση να συμπεριλάβει αντίστοιχη με την προεκτεθείσα υποχρέωσή του και στα όρια αυτής, ειδική πρόβλεψη στο προς έγκριση σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων, που έχει συνταχθεί τόσο κατ' επίκληση των διατάξεων της Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/2021 όσο και της οδηγίας – πλαισίου για τα απόβλητα (2008/98/ΕΚ, ν. 4042/2012, όπως ισχύει σήμερα).

30. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους: Σταύρο Σπυρόπουλο, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Περικλή Αγγέλου, Αντώνιο Παπαγεωργίου, Νικόλαο Πατηνιώτη, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Σταυρούλα Μπανάκου, Σπυρίδωνα Κουλούρη, Αγγελική Αναστοπούλου, Δέσποινα Γάκη, Παντελεήμονα Παπαδάκη, Νικόλαο Δημητρακόπουλο, Σοφία Καρυτινού και Ουρανία Μενδρινού, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 15), με την από 24.6.2016 Σύμβαση Παραχώρησης (ΣΠ), που επικυρώθηκε με το ν. 4404/2016 *«Για την κύρωση της από 24 Ιουνίου 2016 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 13 Φεβρουαρίου 2002 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και της Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε. και άλλες διατάξεις»* (Α' 126), ορίζεται: στο άρθρο 2 παρ. 6 ότι η ΟΛΠ Α.Ε. έχει την αποκλειστική ευθύνη και υποχρέωση, με δική της δαπάνη, να μεριμνά για την αποκομιδή απορριμμάτων και αποβλήτων εντός της περιοχής της παραχώρησης, στο άρθρο 4 παρ. 1 ότι χορηγείται στην ΟΛΠ Α.Ε. το αποκλειστικό δικαίωμα κατοχής, χρήσης, διαχείρισης, συντήρησης, βελτίωσης και εκμετάλλευσης των στοιχείων παραχώρησης, στο άρθρο 5 παρ. 2 ότι η ΟΛΠ Α.Ε. θα εκπληρώνει τις απορρέουσες από την Σύμβαση Παραχώρησης υποχρεώσεις της, σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και διατάγματα γενικής εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973), του ν. 2971/2001, του ν. 3622/2007 και του ν. 4150/2013, των εφαρμοστέων νόμων περί υγείας, ασφάλειας και περιβάλλοντος, του Κυρωτικού ν.4404/2016, καθώς και των νόμων και κανονισμών που αναφέρονται στην προστασία και διατήρηση αρχαιολογικών μνημείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως καθένας εκάστοτε ισχύει, και όλων των κανόνων και κανονισμών που έχουν ψηφιστεί προς εκπλήρωση αυτού. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 8 της Σύμβασης Παραχώρησης μεταφέρεται ο πλήρης κίνδυνος και η ευθύνη για τα στοιχεία της παραχώρησης στην ΟΛΠ Α.Ε., ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 11 (λιμενικές υπηρεσίες) της Σύμβασης Παραχώρησης, προβλέπεται ότι η ΟΛΠ Α.Ε. θα υπέχει με δικό της κίνδυνο και έξοδα την υποχρέωση για την παροχή όλων των υπηρεσιών και των παρεπομένων υπηρεσιών που απαιτούνται. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 4 και 5 της Σ.Π., ορίζεται ότι ο κατ' άρθρο 3 της Σύμβασης Παραχώρησης χώρος του Λιμένος

Πειραιώς, απαρτίζεται από τη θαλάσσια λιμενική ζώνη, τμήμα της οποίας είναι και οι ναυπηγικές κλίνες, οι δεξαμενές και τα ναυπηγεία καθώς και τη χερσαία λιμενική ζώνη που περιλαμβάνει χώρο επισκευής πλοίων (ναυπηγεία) και περαιτέρω ότι στις παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνονται η υποδοχή των απορριμμάτων που προέρχονται από τα σκάφη, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικά, της ιλύος και αποβλήτων πετρελαίου, της απόρριψης λυμάτων και της απομάκρυνσης απορριμμάτων, όπως επίσης και η υποδοχή και διαχείριση των καταλοίπων φορτίου και η υποδοχή απορριμμάτων λιμένος, συμπεριλαμβανομένης της απομάκρυνσης απορριμμάτων, του καθαρισμού και της μεταφοράς για την απόρριψη σε ειδικές δημόσιες τοποθεσίες επεξεργασίας/εναπόθεσης απορριμμάτων.

31. Από τους ανωτέρω όρους της Σύμβασης Παραχώρησης, που έχει κυρωθεί με το ν. 4404/2016, συνάγεται: ότι η ΟΛΠ Α.Ε. είναι η αποκλειστική δικαιούχος χρήσης και διαχείρισης του Λιμένος Πειραιώς, αλλά και η αποκλειστική υπόχρεη και κατ' επέκταση υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία του, ότι το πεδίο εφαρμογής του ν.4404/2016 και της κυρωθείσας Σύμβασης Παραχώρησης επεκτείνεται και σε όλες τις εγκαταστάσεις που κείνται εντός του παραχωρηθέντος στην ΟΛΠ Α.Ε. χώρου του Λιμένος Πειραιώς, ότι ουδεμία κατηγορία αποβλήτων, εξαιρείται βάσει της κυρωθείσας σύμβασης από την αρμοδιότητα της ΟΛΠ Α.Ε. και ότι όλα ανεξαιρέτως τα απόβλητα, δεδομένης της ενιαίας ευθύνης της ΟΛΠ Α.Ε., θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ενιαία.

32. Κατόπιν των ανωτέρω προβλέψεων και όρων της κυρωθείσας νομοθετικά Σύμβασης Παραχώρησης, συνάγεται ότι στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που συντάσσει η ΟΛΠ Α.Ε., κατά τις κείμενες διατάξεις, ως φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους απόβλητα που παράγονται ή συλλέγονται εντός του παραχωρηθέντος σ' αυτήν χώρου του Λιμένα Πειραιώς, από δραστηριότητες επισκευής πλοίων, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, τα οποία (απόβλητα) οι επιχειρήσεις, που ασκούν τις δραστηριότητες αυτές, υποχρεούνται να παραδίδουν προς περαιτέρω διαχείριση στο φορέα διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, δηλαδή στην ΟΛΠ Α.Ε ή τον νόμιμο ανάδοχό της.

33. Η ανωτέρω, ερμηνευτική θέση, η οποία αναδεικνύει έναν μοναδικό φορέα ως αποκλειστικά υπεύθυνο και δικαιούμενο στην παραλαβή και διαχείριση

όλων των αποβλήτων, που μεταφέρονται ή παράγονται στους, παραχωρηθέντες στην ΟΛΠ Α.Ε, χώρους του Λιμένα Πειραιώς, εκτός του ότι είναι σύμφωνη προς το γράμμα και το σκοπό των προαναφερθέντων όρων της κυρωθείσας νομοθετικά Σύμβασης Παραχώρησης, συμβάλλει, επιπλέον, στην εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος στους ως άνω χώρους του Λιμένα, σε σχέση με ένα καθεστώς κατακερματισμού της ευθύνης και του δικαιώματος αυτού σε περισσότερους (επιχειρηματικούς) φορείς, αφού ένα τέτοιο καθεστώς θα μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβόλως ελέγξιμες και δυσχερώς διαχειρίσιμες καταστάσεις, δηλαδή μεγαλύτερους κινδύνους για το περιβάλλον (βλ. το από 17.9.2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και το με αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/103315/7288/ 27.9.2024 έγγραφο της Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς το ΓΝΣ στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής). Συναφώς, σημειώνεται ότι η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας αποτελεί βασικό στόχο των εκάστοτε θεσπιζομένων σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων της εθνικής και κοινοτικής έννομης τάξης και, επομένως, η επίτευξη και διαφύλαξη του στόχου αυτού θα πρέπει να αποτελεί και βασικό κριτήριο της ερμηνείας τους [πρβλ. ΣτΕ 662/2024, σκ. 24, ΣτΕ 293/2024, σκ.26, ΔΕΕ απόφαση της 24.2.2022, υπόθεση C-463/20, σκ. 64, ΔΕΕ απόφαση της 27.10.2022, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-68/21 και C-84/21, σκ. 75 (ιδίως), 90, 91, ΔΕΕ απόφαση της 28ης Μαρτίου 2019, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-487/17 έως C-489/17, σκ.48, ΔΕΕ απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, υπόθεση C-180/15, σκ. 73].

34. Επίσης, η ανωτέρω ερμηνευτική θέση δεν είναι ασυμβίβαστη προς ειδικά καθεστώτα ΑΕΠΟ, που ισχύουν για επιχειρήσεις, οι οποίες, κατά παραχώρηση από την ΟΛΠ Α.Ε., ασκούν δραστηριότητες επισκευής πλοίων, εντός του χώρου του Λιμένα Πειραιώς, καθόσον η ρυθμιστική εμβέλεια των εν λόγω ειδικών καθεστώτων ΑΕΠΟ, μπορεί και πρέπει να εκτείνεται μέχρι του σημείου της παράδοσης και παραλαβής των αποβλήτων που παράγονται από τις δραστηριότητες αυτές στην ΟΛΠ Α.Ε. ή τον νόμιμο ανάδοχό της για την περαιτέρω διάθεση και διαχείρισή τους, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που αυτός έχει καταρτίσει, ως

φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, σύμφωνα με τα εκτεθέντα προηγουμένως.

Απάντηση

35. Κατόπιν των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια), επί του τρίτου σκέλους του ερωτήματος γνωμοδότησε ως εξής:

Στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που συντάσσει η ΟΛΠ Α.Ε., κατά τις κείμενες διατάξεις ως φορέας διαχείρισης του λιμένα Πειραιώς, περιλαμβάνονται προβλέψεις για την παραλαβή και περαιτέρω διαχείριση όχι μόνον των αποβλήτων πλοίων, συμπεριλαμβανομένων και των καταλοίπων φορτίου, σύμφωνα με τις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής πολιτικής, αλλά, κατ' αρχήν, κάθε είδους αποβλήτων που παράγονται ή συλλέγονται, εντός των παραχωρηθέντων με την Σύμβαση Παραχώρησης στην ΟΛΠ Α.Ε. χώρων του λιμένα Πειραιώς, από δραστηριότητες επισκευής πλοίων, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης (ομόφωνα).

Τα απόβλητα αυτά, ο φορέας διαχείρισης λιμένα και στην προκειμένη περίπτωση η ΟΛΠ Α.Ε., είναι υποχρεωμένη να τα παραλάβει από τις επιχειρήσεις που ασκούν τις ανωτέρω δραστηριότητες (επισκευής πλοίων, απορρύπανσης, ναυαγιαίρεσης) ή τον κύριο του πλοίου από το οποίο έχουν παραχθεί, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής του ευθύνης, με βάση την οικεία Σύμβαση Παραχώρησης, χωρίς οι ρυθμίσεις αυτές να επάγονται δικαίωμά της για την αποκλειστική διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων (κατά πλειοψηφία).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2024

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Νίκη Μαριόλη

Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Άννα Πρεβενά

Νομική Σύμβουλος του Κράτους